

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze jako gwarancja ciągłości działania OSP oraz ogromny potencjał w procesie kształtowania kultury bezpieczeństwa społeczności lokalnych

Celem artykułu jest ukazanie potęgi kapitału społecznego tkwiącego w OSP oraz zachęcenie czytelników, zwłaszcza druhów OSP, do podejmowania trudu kształtowania młodzieży – przyszłych liderów ochrony ludności, angażujących się w rozwijanie kultury bezpieczeństwa lokalnego. Określenie roli Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP) w procesie kształtowania kultury bezpieczeństwa społeczności lokalnych było kluczowym celem podjętych dociekań badawczych. Głównym problemem badawczym, jaki podjęto, było określenie stopnia oddziaływania MDP na kształtowanie świadomości obywateli i rozwoju kultury bezpieczeństwa lokalnego na przykładzie OSP Olsza. Dzięki analizie licznych danych źródłowych oraz informacji pozyskanych z wywiadów telefonicznych udało się znaleźć odpowiedź na główny problem badawczy.

st. kpt. dr Monika Wojakowska
Akademia Pożarnicza w Warszawie

Zaspokajanie potrzeby bezpieczeństwa oraz dążenie do jego możliwie najwyższego poziomu to nieodłączny element życia każdego człowieka. Bezpieczeństwo jako wartość sprawia, iż bez tego atrybutu ograniczamy swój rozwój, co idzie w parze z brakiem kreowania odpowiedniego poziomu kultury bezpieczeństwa. Aby uniknąć takich konsekwencji, niezbędne jest nieustanne kształtowanie postaw dalekich od wymuszania i prowokacji niebezpieczeństw. W tym kontekście najlepszą metodą zdaje się być edukacja permanentna, gdy ludzie edukują ludzi. Warto zatem podejmować trud odpowiedniego kształtowania swoich postaw, by móc być wzorem godnym naśladowania w swoim najbliższym otoczeniu, a w konsekwencji inspirować innych do kształtowania bezpiecznych postaw i kreowania bezpiecznych przestrzeni wokół siebie.

Teoretyczno-praktyczny aspekt kształtowania kultury bezpieczeństwa społeczności lokalnych

Codziennemu funkcjonowaniu człowieka oraz jego dążeniu do rozwoju i samorealizacji wraz z tworzeniem przez niego zbiorowości społecznych – zakładaniu rodzin, uaktywnianiu społeczności lokalnych czy zrzeszaniu grup zawodowych – towarzyszy nieustannie kultura. Wartość kultury oraz powinność jej utrwalania są przekazywane z pokolenia na pokolenie. W tym procesie kluczowym miejscem do jej budowania może być szkoła, dom rodzinny albo lokalne grupy animujące życie społeczne, w tym ochotnicze straże pożarne.

Definicja kultury obejmuje niemal każdą gałąź życia, jej kreowanie to proces, który tworzy pojęcie kultury bezpieczeństwa. Ona zaś buduje i określa wszelką pracę, która chroni zdrowie i życie człowieka. Według *Słownika języka polskiego* kultura opisywana jest jako „umiejętność obcowania z ludźmi, zachowania się odpowiednio do sytuacji oraz jako materialna i umysłowa działalność społeczeństw oraz jej wytwory”(4). Kultura jest zebraniem wszelkich materialnych i pozamaterialnych elementów składowych two-

rzących utrwalaony dorobek życia. Uwzględniając powyższe, wyróżniono następującą klasyfikację kultury:

- materialną,
- cywilizacyjną,
- duchową.

Kultura cywilizacyjna łączy w sobie kulturę materialną. Kultura duchowa natomiast obejmuje całokształt pracy i zdobyczy z gałęzi wiedzy, sztuki i etyki. Pojęcie kultury dotyka zachowania całego społeczeństwa. Staje się to nawykiem, który charakteryzuje grupy społeczne czy też różne kategorie obywatelskie. Przybiera to kształt procesu uczenia się, co sprawia, że działania kulturowe są stateczne i miarowe (9).

Według angielskiego antropologa Edwarda Burnetta Tylora „kultura obejmuje wiedzę, wierzenia, sztukę, moralność, prawo, obyczaje i inne zdolności zdobyte przez człowieka” (11). Inny antropolog kulturowy, Alfred Kroeber, był inicjatorem koncepcji kultury bezpieczeństwa, która stała się jednym z filarów dla jej [kultury bezpieczeństwa] idei. Kroeber o kulturze mówi jako składowej rzeczywistości materialnej, kultury społecznej i kultury etycznej, do której należy dodać związane z nią system wartości. W dobie globalnego rozwoju współczesnego świata społeczeństwo zapomina o tym, jak ważny wpływ ma na nas kultura i jak ważnym jest elementem naszego życia (7).

Definicja kultury jest słowem wstępu do wyjaśnienia istoty pojęcia kultury bezpieczeństwa. Nadaje drogę do jej właściwego rozważania i ujmowania. Grzegorz Wierzbicki definiuje ją jako „zbiór różnorodnych czynników uruchamiających lub podtrzymujących działania chroniące życie i zdrowie, również w czynnościach pozazawodowych” (9). Nick Pidgeon kulturą bezpieczeństwa nazywa „system znaczeń, poprzez który określona grupa ludzi rozumie zagrożenia na świecie” (8). Wyjaśniając, jest to stosunek ludzi do ryzyka i zagrożeń. Ten system mówi o tym, dlaczego i jak powstają wypadki (5). Według Jerzego Wrońskiego kultura bezpieczeństwa to „zbiór społecznych, organizacyjnych i psychologicznych czynników uruchamiających działania chroniące zdrowie i życie zarówno w pracy, jak i poza ▶

► pracą” (15). W mojej ocenie kultura bezpieczeństwa to „charakterystyczny dla większości społeczeństwa stan świadomości, postrzegania zagrożeń, funkcjonujące formalne i nieformalne normy postępowania w sytuacji zagrożenia, a także dokonania organizacyjne i techniczne, które mają wpływ na kształtowanie bezpieczeństwa danej społeczności” (14).

Prekursorem problematyki w Polsce jest Marian Cieślarczyk, który dzieli się najbardziej rozbudowaną definicją kultury bezpieczeństwa. Formułuje ją jako „wzór podstawowych założeń, wartości, norm, reguł, symboli i przekonań, wpływających na sposób postrzegania wyzwań, szans i (lub) zagrożeń, a także sposób odczuwania bezpieczeństwa i myślenia o nim oraz związany z tym sposób zachowania i działania (współdziałania) podmiotów, w różny sposób przez te podmioty „wyuczonych” i wyartykułowanych w procesach szeroko rozumianej edukacji, w tym również w naturalnych procesach wewnętrznej integracji

i zewnętrznej adaptacji oraz w innych procesach organizacyjnych, a także w procesie umacniania szeroko (nie tylko militarne) rozumianej obronności, służących w miarę harmonijnemu rozwojowi tych podmiotów i osiągnięciu przez nie najszerszej rozumianego bezpieczeństwa, z pożytkiem dla siebie, ale i otoczenia” (2).

Kulturę bezpieczeństwa można rozpatrywać w różnych wymiarach. Literatura przedmiotu wyróżnia trzy filary kultury bezpieczeństwa: mentalno-duchowy, organizacyjno-prawny oraz materialny. **Owe filary tworzą następujące składowe:**

- I filar (duchowy) – obejmuje określone idee, system wartości i duchowość osoby ludzkiej;
- II filar (organizacyjno-prawny) – składa się na społeczne oddziaływania organizacji oraz systemów prawa, wynalazków, innowacji i technologii;
- III filar (materialny) – zawiera wszelkie materialne aspekty egzystencji ludzkiej (6).

Kultura bezpieczeństwa otacza nasze codzienne życie, a przede wszystkim służy do realizacji następujących celów i potrzeb:

- „skuteczna kontrola nad pojawiającymi się zagrożeniami, zmierzająca do uzyskania stanu o satysfakcjonująco niskim poziomie zagrożeń;
- odzyskiwanie bezpieczeństwa w sytuacji, gdy zostało ono utracone;
- optymalizacja, dla określonego podmiotu, poziomu wielosektorowo pojmowanego bezpieczeństwa;
- pobudzanie w społecznej i personalnej skali świadomości człowieka przekonania o potrzebie samodoskonalenia i trychotomicznego (mentalny, społeczny czy materialny) rozwoju wraz z uaktywnianiem motywacji i postaw skutkujących indywidualnymi i zespołowymi działaniami, powodującymi wszechstronny rozwój indywidualnych i grupowych podmiotów bezpieczeństwa, w tym ich autonomicznej obronności” (10).

Na podstawie powyższych definicji oraz spojrzeń różnych badaczy można zauważyć, że opisywane zjawisko łączy w sobie przejawy wszystkich aspektów życia społecznego. Wszystkie trzy filary sprawiają, iż pojęcie bezpieczeństwa rozumiemy zarówno jako wartość, pożądaną stan oraz jako proces, którego celem jest wykorzystanie dziedzictwa pokoleń, odtwarzanego i wciąż na nowo rozwijającego się w trzech sferach dotyczących jednostki, zbiorowości społecznej oraz materialnego wymiaru egzystencji ludzkiej (10).

To bezpieczeństwo jednostki, organizacji czy danej społeczności lokalnej wpływa zatem na kształtowanie kultury bezpieczeństwa. Jej tworzenie jest spójne ze świadomością i odpowiedzialnością każdego człowieka, również z kwestią bezpieczeństwa w codziennym jego życiu. Doskonale tę kwestię zrozumieli i podjęli w praktyce drухowie OSP, którzy często niepostrzeżenie dokonują niesamowitych rzeczy. Nie każde bowiem OSP jest dużą i wyeksponowaną jednostką, podobnie jak nie każde OSP ma możliwość zaprezentowania swoich dokonań. Często **ludzie o wielkich sercach**, lokalni „społecznicy”, pasjonaci szeroko rozumia-

Fot. 1-2. OSP Olsza. Źródło: archiwum autora

nej ochrony ludności robią **niezwykłe rzeczy wśród zwykłej codzienności małych społeczności**. Mając na uwadze powyższe, autorka opracowania, zainspirowana niezwykłym zaangażowaniem drухów z OSP Olsza, postanowiła opisać **fenomen wielkich drobnych rzeczy**, mimo na pozór małej skali oddziaływania. Wieloletnie doświadczenie prowadzenia badań w obszarze kultury bezpieczeństwa społeczności lokalnych upoważnia autorkę artykułu do takiego właśnie określenia tego konkretnego studium przypadku. Autorka opracowania niejednokrotnie miała okazję doświadczać, jak małe rzeczy czy niepozorne działania lokalne oddziałują w niedalekiej przyszłości na powodzenie działań globalnych.

Specyfika funkcjonowania OSP w społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej przy OSP Olsza

Pierwsze jednostki OSP rozpoczęły swoją działalność już w XVIII w., a ich spontanicznym celem było (i notabene jest do dzisiaj) niesienie pomocy w przypadkach kryzysowych, najczęściej ►

► w zagrożeniach pożarowych. Z czasem ich działalność ewoluowała i zaczęła obejmować także inne zagrożenia, a wyznacznikiem tych zmian stał się przede wszystkim postęp cywilizacyjny. Aktualnie Ochotnicze Straże Pożarne zajmują się typową działalnością operacyjno-techniczną związaną z udziałem ratowniczym w akcjach pożarniczych, przeciwpowodziowych, odśnieżaniach, zdarzeniach katastrof i zagrożeń chemicznych, technicznych, a w szczególności związanych z wypadkami komunikacyjnymi. Ponadto organizują manewry operacyjno-techniczne (bojowe) oraz zawody pożarnicze. Są także organizatorami licznych imprez kulturalno-sportowych oraz uroczystości religijnych (1).

Jednostki ochotniczych straży pożarnych jako organizacje pozarządowe, funkcjonujące w oparciu o przepisy *Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach* (Dz.U. z 2017 r., poz. 210) oraz *Ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej* stanowią ważny element Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) bezpieczeństwa państwa. Współpraca w ramach wymienionego systemu to przede wszystkim współdziałanie podczas akcji ratowniczych na terenie kraju z udziałem specjalistów, grup ratowniczych, zastosowania sprzętu, przygotowanie wspólnych programów szkoleniowych dotyczących zasad udzielania pierwszej pomocy, stosowania podstawowych technik ratowniczych, tworzenie programów informujących o zagrożeniach katastrofami, klęskami żywiołowymi, pożarami i innymi zagrożeniami spowodowanymi siłami przyrody lub działalnością człowieka, a także udostępnienie pozostających w dyspozycji stron zasobów na potrzeby akcji ratunkowych i szkoleń.

Ochotnicze straże pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania (miasta i gminy) lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach odwodów operacyjnych lub uzgodnień o pomocy wzajemnej.

Warto zauważyć także, iż dotychczasowa dominacja problematyki zapobiegania i gaszenia

pożarów w codziennej praktyce formacji ochotniczej przenosi się stopniowo na inne rodzaje ratownictwa, w tym głównie ratownictwa technicznego podczas zdarzeń na drogach, gdzie stosowane są inne techniki prowadzenia działań ratowniczych. W zależności od specyfiki obszaru chronionego należy także wspomnieć o działaniach OSP prowadzonych na obszarach wodnych i działaniach przeciwpowodziowych. W obszarze szeroko rozumianej ochrony ludności należy uwzględnić także przygotowanie ratowników-ochotników do organizacji ewakuacji ludzi i mienia podczas dużych pożarów, powodzi i innych katastrof (zwłaszcza będących wynikiem anomalii pogodowych) oraz świadczenie pomocy między miejscowościami i gminami w zakresie zakwaterowania, żywienia i innej pomocy socjalnej (3).

Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. definiuje Ochotniczą Straż Pożarną jako „jednostkę umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami” (Dz.U. z 2016 r., poz. 191, z późn. zm.). Zadania ochotniczych straży pożarnych wynikają również z tejsze ustawy. Ochotnicze straże pożarne (OSP) realizują zadania na rzecz **ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej** oraz **ratownictwa**, a także prowadzą na szeroką skalę **działania profilaktyczne** skierowane głównie do młodzieży.

Podstawowymi celami i zadaniami ochotniczych straży pożarnych wynikającymi m.in. z ich statutów są:

- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom,
- udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów oraz innych zdarzeń niebezpiecznych i klęsk,
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach,
- organizowanie licznych imprez kulturalno-sportowych, uroczystości religijnych,
- animowanie i edukowanie młodzieży w ramach funkcjonujących w OSP Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP).

Fot. 3. Szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego

Na potrzeby niniejszych rozważań skupiono się na zadaniach OSP związanych z kształtowaniem bezpieczeństwa społeczności lokalnych w kontekście działań związanych z prewencją społeczną i promowaniem idei Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, które nie tylko zapewniają ciągłość działania lokalnych jednostek OSP, ale są ogromnym potencjałem społeczności lokalnych w kontekście kształtowania kultury bezpieczeństwa.

OSP Olsza jest jednostką założoną w 1966 r. przez druha Jana Maciulewskiego, który służył wówczas w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Dąbrowie Białostockiej (woj. podlaskie) (dane pozyskane podczas wywiadu z dh. Alicją Jackiewicz, OSP Olsza).

Mimo iż jest jednostką „ukrytą” w małej, aczkolwiek malowniczej wsi podlaskiej, dzięki ciężkiej pracy druhow ją tworzących została włączona do systemu KSRG. Na „awansie” związanym z przyłączeniem do KSRG druhowie OSP Olsza nie poprzestali. Mimo trudnych czasów związanych z obostrzeniami covidowymi, a potem niepokojami związanymi z sytuacją na granicy polsko-białoruskiej czy też skutkami psychospołecznymi wojny na Ukrainie, druhowie dali wyraz swojej kreatywności i zaangażowania na rzecz

ochrony ludności i bezpieczeństwa społeczności lokalnej, powołując do życia 5 stycznia 2023 r. Młodzieżową Drużynę Pożarniczą. Obecnie drużyna ta liczy 30 osób. Inicjatorami przedsięwzięcia byli: małżeństwo Alicja i Grzegorz Jackiewiczowie, Lucyna Marchel oraz Paweł Zdanewicz. W ciągu zaledwie pół roku MDP wykazała się sporymi wynikami działań, które wzbudziły ogromny szacunek do druhów z OSP Olsza.

Działania podejmowane przez MDP na przykładzie OSP Olsza

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze to bardzo ważne ogniwo w życiu Ochotniczych Straży Pożarnych. Członkami MDR mogą być chłopcy i dziewczęta w wieku do 18 lat. Do podstawowo- ▶

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze to bardzo ważne ogniwo w życiu Ochotniczych Straży Pożarnych.

Fot. 4. Ćwiczenia z pierwszej pomocy przedmedycznej dla OSP Olsza

► wych zadań Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych należą: udział w zapobieganiu pożarom poprzez oddziaływanie na środowisko w celu przestrzegania przepisów przeciwpożarowych, podnoszenie wiedzy i umiejętności członków drużyny w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej. Ponadto MDP zajmuje się organizowaniem działalności kulturalno-oświatowej w środowisku z uwzględnieniem aspektów ochrony przeciwpożarowej, rozwijaniem sprawności fizycznej członków poprzez uprawianie różnych dyscyplin sportowych i turystyki oraz podejmowanie i realizacja zadań pożytecznych dla ochrony przeciwpożarowej i drużyny oraz macierzystej OSP.

Zgodnie z art. 4 *Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych*, młodzieżowe drużyny pożarnicze lub dziecięce drużyny pożarnicze mogą być tworzone przez ochotnicze straże pożarne w celu zainteresowania dzieci i młodzieży działalnością szkoleniową, sportową i społeczną na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności. Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze są komórkami organizacyjnymi danej jed-

nostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Są powoływane przez Zarząd na podstawie Statutu OSP, a powołanie Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej wymaga podjęcia stosownej uchwały. W dalszej kolejności opracowuje się regulamin Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej. W tym celu można posiłkować się już wieloletnią, ale nadal będącą w obiegu *Uchwałą nr 241/31/2016 Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP z dnia 29 września 2016 r. w sprawie wzorcowego regulaminu Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej*.

Zgodnie z ustawą do młodzieżowej drużyny pożarniczej lub dziecięcej drużyny pożarniczej mogą należeć osoby w wieku do 18 lat – za zgodą jednego z rodziców, opiekunów prawnych albo opiekunów faktycznych. Zatem jej członkami mogą być dziewczęta i chłopcy w wieku do lat 18, natomiast dolną granicę wieku wyznacza statut danej OSP. Oczywiście praca z małymi dziećmi i młodzieżą wiąże się z innymi obowiązkami i wymaga trochę innego podejścia. Każda OSP musi sama zdecydować, jakiej grupie wiekowej będzie w stanie zorganizować interesującą i bezpieczną zajęcia.

Dziecko, które dołączyło do Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej, otrzymuje legitymację członkowską, której ważność przypada do ukończenia 18. roku życia. **Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza** posiada również odpowiednie umundurowanie. Za wysługę lat oraz aktywny udział w życiu drużyny drużyna może zostać odznaczony Odznaką Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej. Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza to prężnie działająca grupa dzieci, których celem jest działalność społeczna na rzecz ochrony przeciwpożarowej, posiadająca swoje umundurowanie, regulamin, a także specjalne akcesoria podkreślające cel i ambicje dzieci.

Niestety, zgodnie z wynikami realizowanych badań, okazuje się, że „obecnie realnie MDP funkcjonują już tylko w nielicznych jednostkach”. A przecież większość ich członków po swojej młodzieżowej działalności pozostaje czynnymi strażakami i aktywnie pomaga w działalności OSP i nie tylko. Część młodzieży z drużyn pożarniczych wstępuje również

Fot. 5. Sprzęt ratowniczy znajdujący się na wyposażeniu samochodu bojowego OSP Olsza

w szereg Państwowej Straży Pożarnej. Okazuje się również, że coraz mniej działaczy i drużyn działających w Zarządach OSP zdaje sobie sprawę z tego, jak ważną rolę spełnia Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza – równie ważną jak sama Ochotnicza Straż Pożarna. Gdzie tkwi źródło problemu? Z analiz liczących dokumentów źródłowych wydaje się, że głównym problemem jest brak środków finansowych na rozwinięcie działalności takiej drużyny. Jednakże w wielu analizowanych przypadkach wykazano, że źródłem problemu był brak zaangażowania i dobrej woli członków zarządu OSP. Przykład OSP Olsza dowodzi, że wszystko to, co u innych było problemem, w tej jednostce, dzięki aktywności społecznej, zaangażowaniu odpowiedniego kapitału społecznego i dobrej woli ludzi wokół, przekuto całkowicie w sukces.

Potwierdzeniem powyższego niech będą też słowa zaczerpnięte z wywiadu z dh. Pawłem Tuzinkiem (Prezes Zarządu OP Związku OSP RP w Radomiu), który twierdzi, że „Jeśli nie będziemy prezentować zaangażowania, kultury osobistej, konsekwencji, fachowości, to trudno nam będzie o szacunek młodzieży. Ważne jest też, by pracować z młodzieżą systematycz- ▶

► nie poprzez całoroczne zbiórki, a nie tylko przy okazji zawodów czy, jak jest potrzeba, sprzętania w remizie. Jeśli nie będziemy poważnie traktować młodych strażaków, to ciężko będzie oczekiwać tego samego z ich strony. Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza, działająca przy jednostce OSP, zależna jest od jej zarządu. To zarząd

uchwałą powołuje drużynę do życia oraz nakreśliła cele, uchwała regulamin pracy i, co najważniejsze, powołuje osobę, która będzie się prawnie nią zajmować i za nią odpowiadać. Dla autorki istnienie MDP przy OSP to wymierne korzyści nie tylko dla OSP, która zyskuje prestiż i cennych strażaków, ale również i dla młodych ludzi zyskujących cenne cechy i umiejętności, które będą służyć całej lokalnej społeczności” (fragment wywiadu z dh. Pawłem Tuzinkiem).

Inicjatorzy powołania do życia Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej przy OSP Olsza, a także zaangażowani opiekunowie i instruktorzy jednoznacznie dowiedli swoją postawą i działaniami, że „**chcieć, to móc**”. Opiekunowie drużyny nie liczą tylko na środki finansowe z samorządu lub z innych zewnętrznych źródeł. Podejmują liczne inicjatywy charytatywne, w postaci różnego typu eventów czy aukcji internetowych za pośrednictwem mediów społecznościowych. Dzięki tym inicjatywom dają wyraz swojej pasji i życiowej misji wychowywania przyszłych pokoleń. Swoją postawą inspirują innych do kreatywnego budowania bezpiecznej przestrzeni lokalnej pozwalającej się rozwijać. Co więcej, dzięki swojemu zaangażowaniu pokazują młodzieży, że starszym druhom zależy na nich, że są ważni i że w życiu warto się starać i być kreatywnym.

Wartością dodaną tej jednostki, wzbudzającą ogromny szacunek autorki opracowania, jest fakt

niezwykle pokornego podejścia do realiów życia. Druhowie i drużny potrafią się cieszyć z drobnych rzeczy, z każdego szkolenia zorganizowanego dla młodzieży, z każdego spotkania z ciekawym człowiekiem lub praktykiem w danej dziedzinie ratownictwa. Młodzież z OSP Olsza mimo krótkiego stażu funkcjonowania odbyła szkolenia z zakresu ratownictwa wodnego czy ćwiczenia z pierwszej pomocy przedmedycznej.

Młodzież regularnie podczas swoich spotkań zapoznaje się ze sprzętem ratowniczym znajdującym się na wyposażeniu samochodu bojowego tegoż OSP.

Opiekunowie uczą młodzież, że dzięki dyscyplinie i odpowiedzialności osobistej oraz zaangażowaniu są w stanie rozwijać swój potencjał osobisty, kształtując przydatne w życiu kompetencje społeczne, tj. efektywną komunikację, pracę zespołową czy wytrwałość. Natomiast podnosząc swój poziom wiedzy z zakresu ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności, budują nie tylko nową jakość własnej osoby, ale też przyczyniają się do budowania kapitału społecznego reszty społeczności lokalnej. Bowiem przykład ich postawy i umiejętności praktycznych w zakresie szeroko rozumianej kultury bezpieczeństwa zaowocuje w przyszłości zwiększeniem poziomu świadomości społecznej w ich rodzinach, szkołach czy grupach towarzyskich. Staną się zatem pełnoprawnymi liderami ochrony ludności,

inspirującymi liderami bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego.

Podsumowanie

Kształtowanie kultury bezpieczeństwa społeczności lokalnych nie jest rzeczą łatwą. Jest to proces uwarunkowany różnymi czynnikami i w znacznym stopniu zależny od dobrej woli i zaangażowania jednostki. Podobnie jak Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze pełnią podwójną rolę w tym procesie, tak i każdy obywatel. Wyniki zrealizowanych badań pokazały, że młodzież zaangażowana w OSP stanowi nie tylko o ciągłości funkcjonowania danego OSP, ale jest też fundamentem bezpieczeństwa danej społeczności. Jako ►

Wyniki zrealizowanych badań pokazały, że młodzież zaangażowana w OSP

stanowi nie tylko o ciągłości funkcjonowania danego OSP, ale jest też fundamentem bezpieczeństwa danej społeczności.

Doceniając wartość dobra publicznego, jakim jest bezpieczeństwo, nie możemy zostać z tym sami dla siebie.

To już nie tylko powinność, ale też i życiowy cel, aby doświadczając wartości dodanej w jakiejś dziedzinie naszego życia, chcieć się bezinteresownie tym dzielić z innymi.

► młodzi ludzie mają możliwość inspirowania innych wokół do przebiegających postaw. Umiejętności i wiedza zdobyte podczas przynależności do drużyny dotyczą bowiem nie tylko zakresu ochrony przeciwpożarowej, ale uczą też dbania o bezpieczeństwo indywidualne i zbiorowe w kontekście bezpieczeństwa ruchu dro-

gowego, bezpieczeństwa gospodarstw domowych itp. Nauka przez doświadczenie i przykład innych są bezcenne. Każdy z nas, podnosząc poziom samoświadomości, staje się liderem i promotorem tego dobra. Doceniając wartość dobra publicznego, jakim jest bezpieczeństwo, nie możemy zostać z tym sami dla siebie. **To już nie tylko powinność, ale też i życiowy cel, aby doświadczając wartości dodanej w jakiejś dziedzinie naszego życia, chcieć się bezinteresownie tym dzielić z innymi.**

Wyniki badań potwierdzają istotę i potrzebę funkcjonowania Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. Dowiedziono, że są one istotnym elementem systemu bezpieczeństwa lokalnego, wpływającym też na funkcjonowanie systemu ochrony ludności w skali całego kraju, a nawet szerzej. Podjęty problem jest zjawiskiem społecznie ważnym i wartym kolejnych badań. Jeśli niniejszy artykuł zachęci i zmotywuje innych do podejmowania opisanych inicjatyw lub innych działań na rzecz kształtowania kultury bezpieczeństwa społeczności lokalnych, to zarówno autorka opracowania, jak i opisani bohaterowie poczną satysfakcję z dobrze spełnionej społecznej misji. □

Piśmiennictwo

1. Bubak M.: *Rola Ochotniczych Straży Pożarnych w budowaniu bezpieczeństwa lokalnego*. Studia de Securitate 8, Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków 2018.
2. Cieślarczyk M.: *Kultura bezpieczeństwa i obronności*. AP, Siedlce 2010.
3. <https://archiwum.mswia.gov.pl> (dostęp z dnia: 24.06.2023 r.).
4. <https://sjp.pl> (dostęp z dnia: 24.06.2023 r.).
5. <https://www.ciop.pl> (dostęp z dnia: 24.06.2023 r.).
6. Kłosowska A.: *Socjologia kultury*. PWN, Warszawa 2007.
7. Kroeber A.L.: *The Nature of Culture*. University of Chicago Press, Chicago 1952.
8. Pidgeon N.F.: *Safety culture: a key theoretical issues*. „Work & Stress, 1998, Vol. 12.
9. Pieczywok A.: *Kształtowanie kultury bezpieczeństwa wśród młodzieży szkolnej*. „Zeszyty Naukowe AON”, 2009, nr 3 (76).
10. Piwowarski J.: *Trzy filary kultury bezpieczeństwa*. „Kultura Bezpieczeństwa Nauka – Praktyka – Refleksje”, 2015, nr 19.
11. Tylor E.B.: *Primitive culture: researches into the development of mythology, philosophy, religion, art, and custom* (vol. 2). Cambridge University Press, Cambridge 1871.
12. *Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach* (Dz.U. z 2017 r., poz. 210).
13. *Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej* (Dz.U. z 2016 r., poz. 191, z późn. zm.).
14. Wojakowska M.: *Kultura bezpieczeństwa – szansa czy konieczność?* Wykład wygłoszony podczas Sympozjum Naukowego nt. *Kształtowanie tożsamości narodowej a skuteczność zarządzania bezpieczeństwem*, 14.11.2017 r., Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2017.
15. www.portalbhp.pl (dostęp z dnia: 24.06.2023 r.).